

A map of Central and Eastern Europe showing national borders and major cities. The map includes countries like Germany, Poland, Czech Republic, Austria, Hungary, Romania, Bulgaria, Italy, and others. Major cities such as Warsaw, Prague, Bratislava, Budapest, Bucharest, and Sofia are marked. Rivers like the Danube, Vistula, and Dniester are also shown. The Black Sea is visible on the right side.

Határon átnyúló együttműködési formák Közép- és Kelet- Európában

Szakáli István Loránd

Partiumi Keresztény Egyetem

Kárpát - Medencei Területfejlesztési

Nyári Egyetem

Debrecen

2010. Július 27.

Érintett témák

- **Hagyományos határon átnyúló együttműködési formák Eurorégiók, munkaközösségek**
- **Új tendenciák a határon átnyúló együttműködések területén**
- **Új típusú együttműködési formák és azok jelentősége (EGTC)**
- **Tapasztalatok**

Államhatárok és régiók

- A nemzetállamok határai kifelé elválasztanak, befelé egységesítenek.
- **Adminisztratív-politikai régiók**, amelyek alkalmazkodnak az államhatárokhoz.
- **Funkcionális régiók**, amelyek elvileg nem veszik figyelembe az államhatárt.
- KKE-ban a határvonalak, nagyon gyakran, korábban funkcionálisan összetartozó régiókat választanak el.

Európa és a határtérségek

- Az EU területének kb. 40%-a határtérség, itt a legmagasabb a **határ-sűrűsödési** metszéspontok száma.
- A határtérségek többnyire történelmi-politikai, gazdasági-társadalmi vagy etnikai **problémákkal** terhelt térségek.
- Az európai integrációs folyamat következtében a határok **elválasztó szerepe enyhül, eltűnik.**
- Jelenleg közel **115** euroregionális típusú együttműködés létezik Európa szerte. (Eurostat, 2007)

Funkcionális jellemzők

- A határ által elválasztott területek közötti interakciók száma, sűrűsége és mélysége szerint:
  - **Elidegenített határtérségek** (feszültség, zártság, ellenségeskedés, interakciók hiánya)
  - **Egymás melletti határtérségek** (ingatag stabilitás, a határ részben nyitott, kevés és zárt interakciók, legfeljebb feketekereskedelem)
  - **Együttműködő határtérségek** (stabilitás, interakciók nagy száma, a gazdasági és társadalmi komplementaritásra építve)
  - **Integrált határtérségek** (állandó stabilitás, a fizikai és mentális határ eltűnik, integrált gazdaság és társadalom)

Forrás: Oscar J. Martinez

Határtérségek Közép-Kelet-Európában

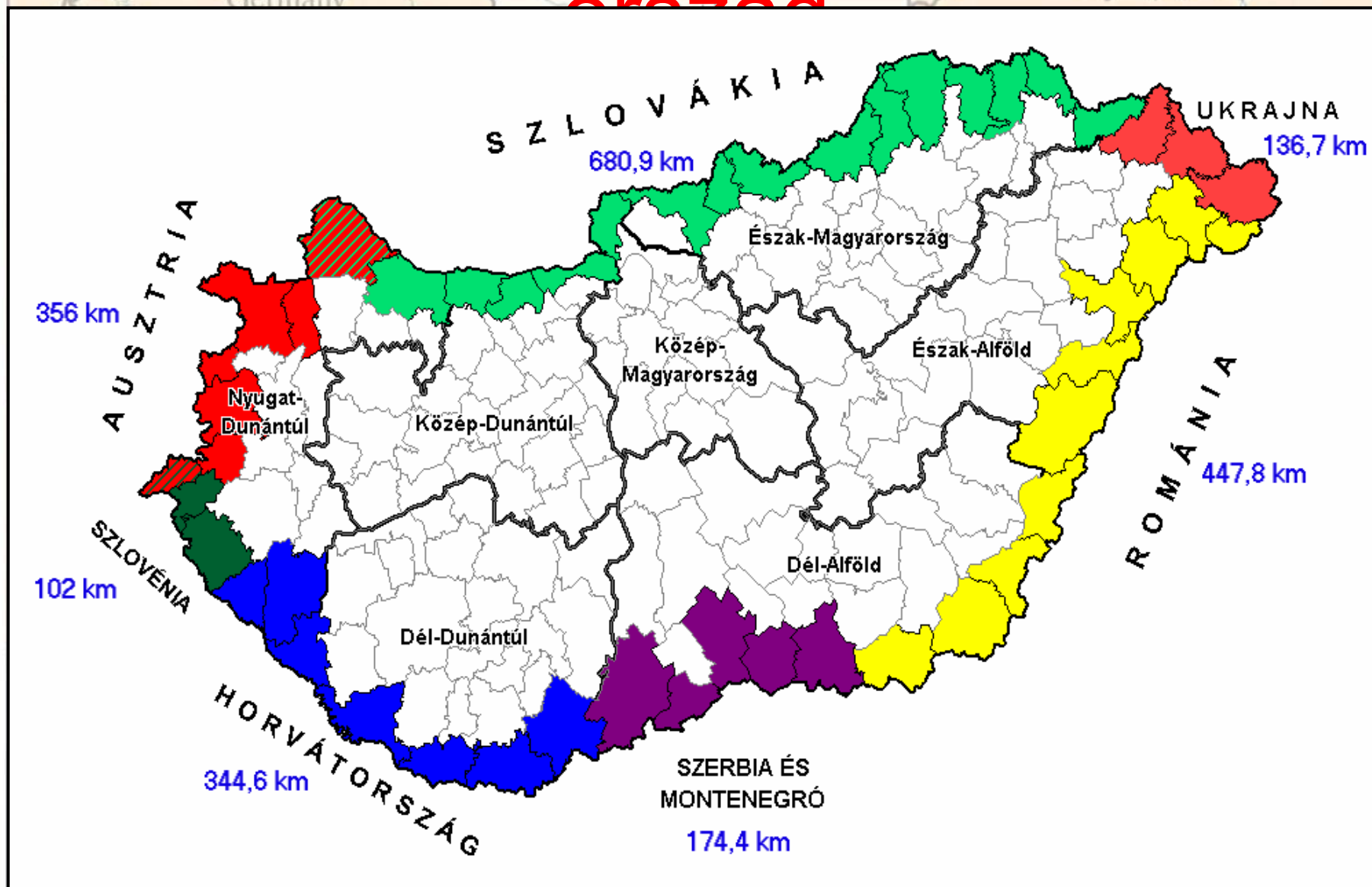
- Országon belüli **perifériák** alakultak ki.
- **Torzult térszerkezet** (város és vonzaskörzete elválasztva).
- A torz térszerkezet hátráltatja a gazdaság fejlődését, magas munkanélküliség.
- Demográfiai problémák, **elvándorlás**.
- **Környezetvédelemmel** kapcsolatos problémák.
- Közösségek, személyek és intézmények közötti kapcsolatok alacsony száma.

Eurorégiók Közép-Kelet Európában

- **Az EU stratégiai célkitűzések:**
  - Fejlettségbeli különbségek csökkentése
  - Gazdasági és társadalmi kohézió erősítése
  - Az államhatárok légiesülése (**Schengen**)
  - Határterületek kohéziója
  - Az integráció elmélyülése
  - Európa egységesülése
- **Hatékony keret lehet-e ehhez az Eurorégió?**
- **Igen, de csak feltételekkel!**

Magyarország „határmenti”

Forrás: Baranyai Béla

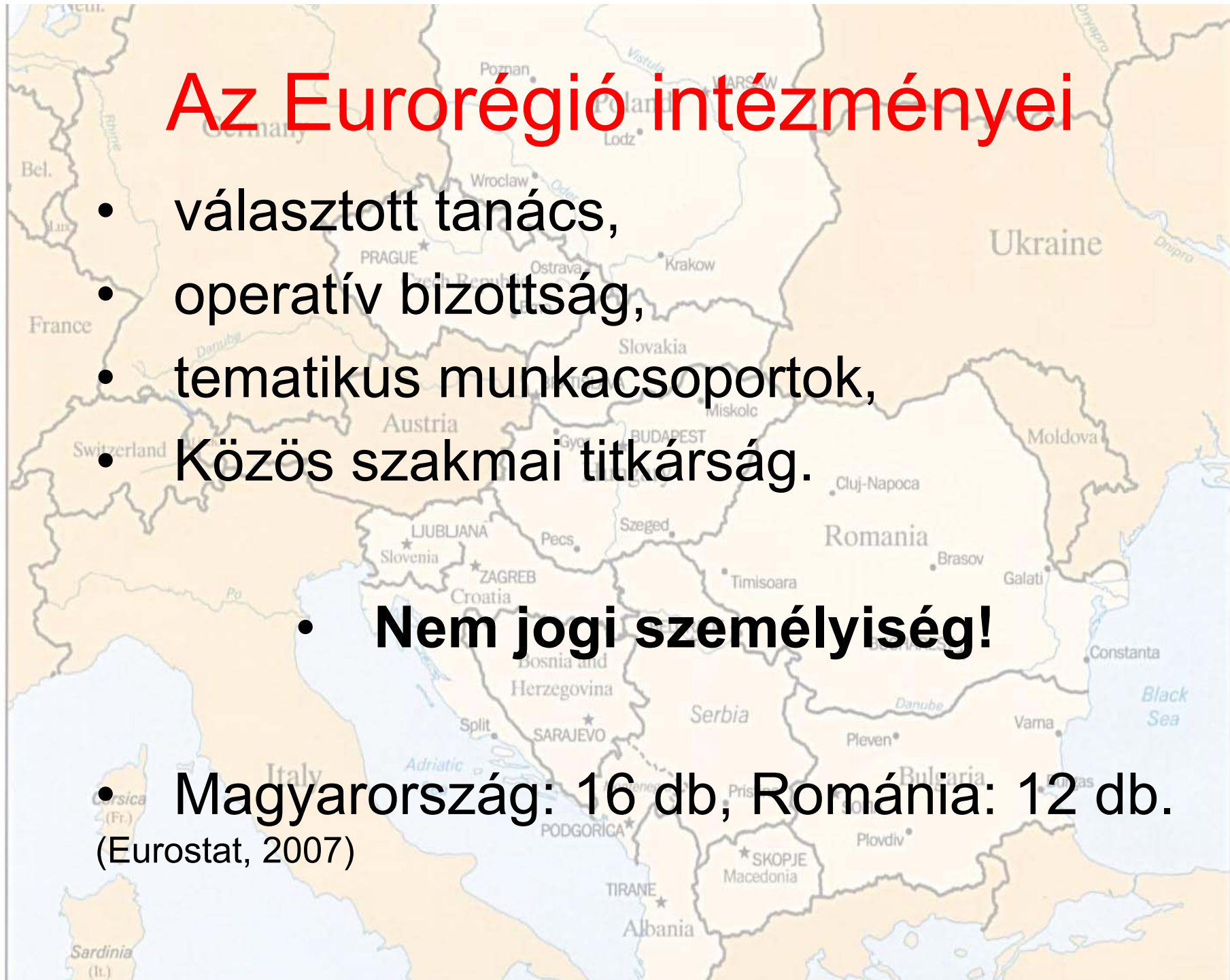

Határon átnyúló együttműködési formák

- **Munkacsoport:** laza együttműködés (Alpok-Adria) – főleg Dél-Európára jellemző
- **Eurorégió:** Szervezett, konkrét formába öntött határon átnyúló struktúra, amely magába foglalja a helyi és a regionális szint képviselőit és ha szükséges, a gazdasági és társadalmi partnereket. (Európai Bizottság, 2007)
- **EGTC** (European Grouping of Territorial Cooperation): határon átnyúló, önálló jogi entitás

Az Euro régió intézményei

- választott tanács,
  - operatív bizottság,
  - tematikus munkacsoportok,
  - Közös szakmai titkárság.
-
- **Nem jogi személyiség!**
-
- Magyarország: 16 db, Románia: 12 db.
(Eurostat, 2007)

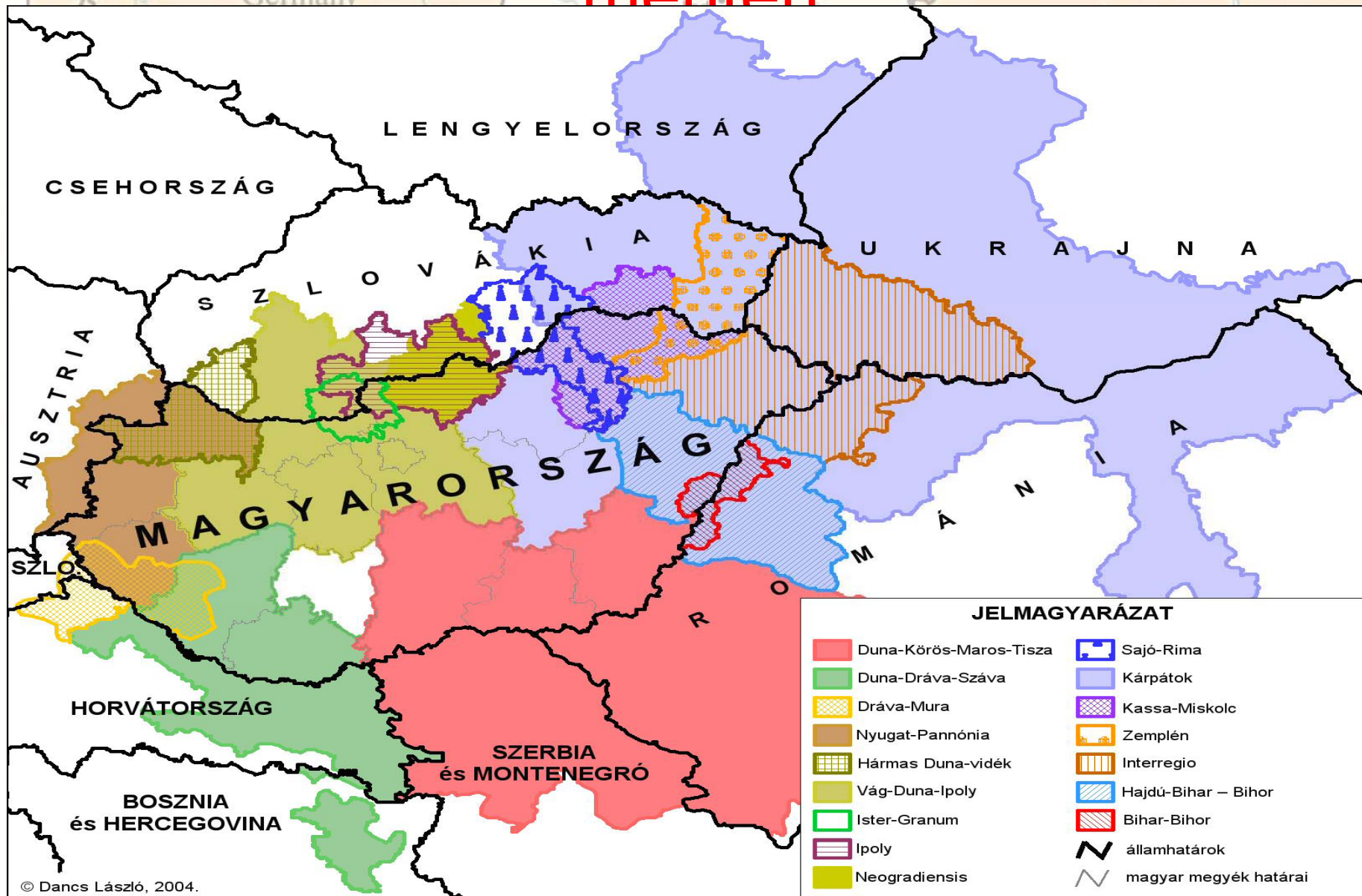

Eurorégiók Magyarország határai

Forrás: Hardi Tamás

Eurorégiók Magyarország határai mentén

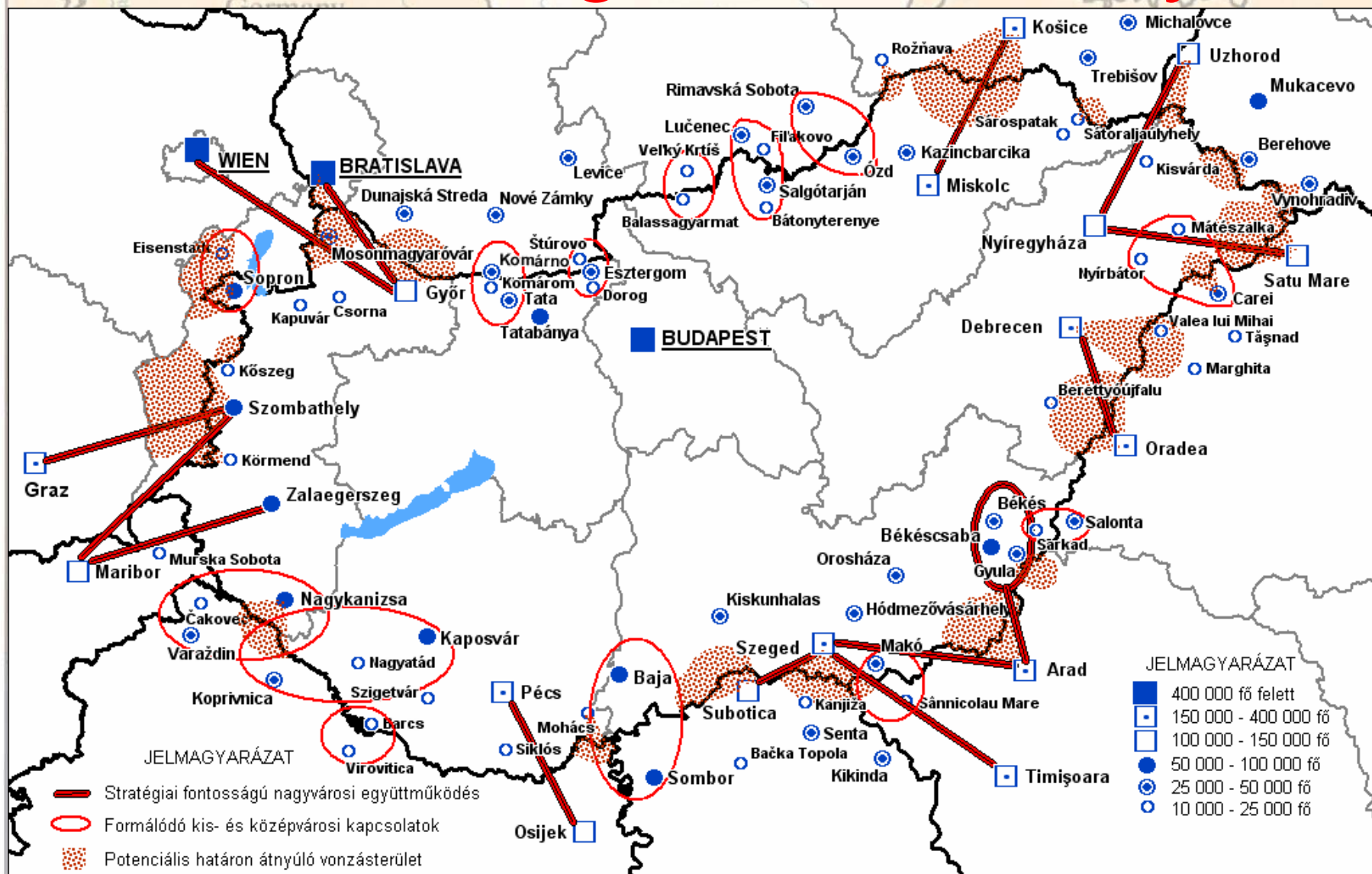

Tapasztalatok

- Többnyire **kisléptékű** gazdaságfejlesztési, környezetvédelmi, szociális és intézményi problémákkal foglalkoznak.
- Csak azok működnek sikeresen, amelyek területe nem túlságosan nagy ahhoz, hogy **közös stratégiai célokat** határozhassanak meg (közös érdekelttség).
- Figyelembe kell venni az eltérő **kompetenciaszinteket** (megye-megye, település-település, stb.)
- Felértékelődött a **helyi- vagy kistérségi érdek** (város-város, térség-város együttműködések)
- Önálló jogi személyiség hiányában **nem**

„Mini-eurorégió” kezdemények

Forrás: MTA RKK Debreceni Osztály

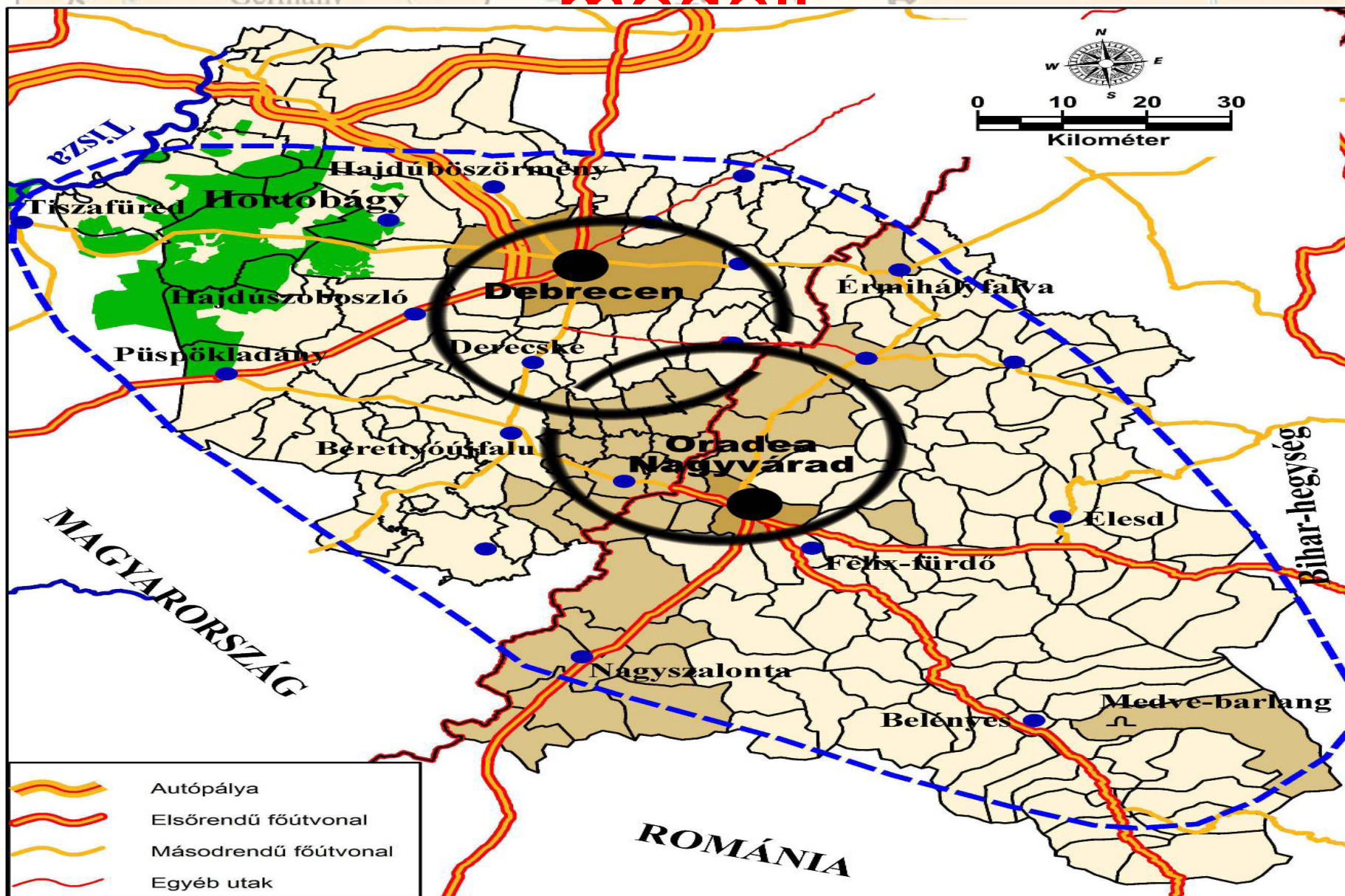

Hajdú Bihar – Bihor és Bihar – Bihor eurorégiók

Forrás: Baranyai Béla

„Gateway” együttműködési modell

EGTC mint új lehetőség

- *European Grouping of Territorial Co-operation*
- *Grupare Europeana de Colaborare Teritoriala (GECT)*
- *Európai Területi Együtműködési Csoportosulás*
- Jogi keretet biztosít a hatékonyabb határon átnyúló együttműködésekhez
- Közösségi szintű eszköz
- Egyszerűsíti az együttműködést, pl. ETE pályázatok
- Non-profit tevékenységekre korlátozódik

EGTC mint új lehetőség

- Tagjai lehetnek: regionális és helyi önkormányzatok, központi kormányzatok, közjogi szervezetek.
- Legalább két állam területén kell működnie.
- Nem EU tagállam is tagja lehet feltételekkel.
- Az EGTC-re azon állam jogszabályai vonatkoznak, amelybe a székhelyét bejegyezték.

Jogszabályi háttér

- 2007. augusztus 1-től lehet létrehozni EGTC-t
- Európai Unió: 1082/2006/EK-rendelet
- Magyarország: 2007. évi XIXC. Tv
- Románia: Ordonanta de Urgenta a Guvernului nr. 127/2007.

EGTC kezdemények a magyar határtérségben

- **Működő EGTC-k:**

- Ister-Granum (magyar – szlovák)
- Karszt – Bódva (magyar – szlovák)
- UTTS : Ung-Tisza-Túr-Sajó (magyar – szlovák)

- **Előkészítés alatti EGTC:**

- Bánát-Triplex-Confinium (magyar – román – szerb)
- Ulm-Bécs-Budapest (német – osztrák – magyar)

Forrás: Committee of the Regions

**Megtisztelő figyelmüket
köszönöm!**

szakaliil@partium.ro